

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 จำนวน 6 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 6 คน และครูวิชาการ จำนวน 48 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด จำนวน 54 คน โดยมีรายชื่อโรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนวัดบางลาน	อำเภอโพธาราม	จังหวัดราชบุรี
2. โรงเรียนบ้านแหลม	อำเภอบ้านแหลม	จังหวัดเพชรบุรี
3. โรงเรียนอนุบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์(สละชีพ)	อำเภอเมือง	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. โรงเรียนเมืองสุพรรณบุรี	อำเภอเมือง	จังหวัดสุพรรณบุรี
5. โรงเรียนอนุบาลวัดไทยชุมพลชนะสงคราม	อำเภอเมือง	จังหวัดกาญจนบุรี
6. โรงเรียนวัดดาวโด่ง (เอิบวิทยาคม)	อำเภอเมือง	จังหวัดสมุทรสงคราม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ชนิด คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบศึกษาเอกสาร มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารและครูวิชาการ มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended) ครอบคลุมการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน และ แบบศึกษาเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล สร้างแบบสัมภาษณ์และแบบศึกษาเอกสารให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดที่กำหนด นำแบบสัมภาษณ์และแบบศึกษาเอกสารที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูวิชาการ และอนุญาตให้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ได้มีการติดต่อ ผู้บริหารโรงเรียนไว้ล่วงหน้าอย่างไม่เป็นทางการก่อนแล้ว เพื่อบันทึกวันและเวลาสัมภาษณ์โดย ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์และ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย นำข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และหาค่าความถี่

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจะสรุปการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร แยกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

โรงเรียนทั้งหมดมีผู้บริหารเป็นเพศชาย อายุ 51-55 ปี อายุราชการ 20 ปีขึ้นไป วุฒิทางการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มีจำนวนเท่ากันในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน ซึ่งพบว่ามีเพียง 1 คนที่จบสาขาบริหารการศึกษาโดยตรง ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง 6-10 ปี

โรงเรียนมีครูวิชาการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 46-50 ปี อายุราชการ 20 ปีขึ้นไป วุฒิทางการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี สาขาประถมศึกษาดำรงตำแหน่งหัวหน้าสาระการเรียนรู้มากที่สุด ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง 1-5 ปี

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ

งานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. โรงเรียนดำเนินการยกย่องหลักสูตรโดยทุกโรงเรียนใช้ข้อมูลจาก หลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 รองลงมา คือ สภาพเศรษฐกิจ และสภาพชุมชน

โดยข้อมูลที่ใช้ประกอบการยกย่องหลักสูตรในเรื่องแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารทุกคนพบว่าใช้ข้อมูลส่วนนี้แต่จากการสัมภาษณ์ครูวิชาการพบว่าใช้ข้อมูล
ส่วนนี้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถาน พบว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำของทุกโรงเรียน
ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน, ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ, ครูวิชาการ, ครูผู้สอน, ผู้ปกครอง, คณะกรรมการสถาน
ศึกษา และประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีส่วนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาของทุกโรงเรียน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ ทุกโรงเรียนเน้นให้ผู้เรียน มี
ความสามารถทางวิชาการ รองลงมาคือ เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความเป็นไทย และมีพละนาถัยดี นอก
นั้นเป็นวิสัยทัศน์ที่แตกต่างกัน

การกำหนดภารกิจพบว่าส่วนใหญ่ไม่ปรากฏภารกิจในหลักสูตร ที่เหลือปรากฏภารกิจ
ที่แตกต่างกัน ทุกโรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย/จุดหมายของหลักสูตรไว้ ได้แก่ให้ผู้เรียนรู้จักอนุรักษ์
ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมด รองลงมา คือ ผู้เรียนมีทักษะทางคณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

ทุกโรงเรียนมีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่วนใหญ่เน้นให้มีระเบียบวินัย มากที่สุด
รองลงมา คือ มีกิริยามารยาทดี นอกนั้นจะแตกต่างกัน

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาของทุกโรงเรียน ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 9 กลุ่ม ได้แก่
ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา
ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียนทุกโรงเรียนจะมีการแนะแนวกิจกรรมกลุ่มสนใจ และลูกเสือยุวกาชาด เนตรนารี

การยกย่องหลักสูตร พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาในการยกย่องหลักสูตร เนื่องจากผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำยังไม่เข้าใจตัวหลักสูตร รองลงมาพบว่า มีระยะเวลาในการยกย่องไม่เพียงพอ และขาดบุคลากรในการจัดทำเนื่องจากมีบุคลากรน้อย

2. โรงเรียนดำเนินการใช้หลักสูตรโดย วิธีจัดเอกสารประกอบหลักสูตร คือ คู่มือการจัดสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระ และคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนคู่มือการวัดและประเมินผลมีเพียงส่วนน้อยที่มีการจัดทำ รองลงมา คือ มีการนิเทศการใช้หลักสูตร และจัดอบรมครูในการใช้หลักสูตร

วิธีนิเทศการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนใช้วิธีประชุม ปรึกษาหารือกัน มากที่สุด รองลงมา คือ ดูแผนการจัดการเรียนการสอน ผลงานของนักเรียนและสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ และครูดำเนินการนิเทศกันเองแบบกัลยาณมิตร

โรงเรียนมีปัญหาการใช้หลักสูตรเพราะครูมีความเข้าใจหลักสูตรไม่ชัดเจนทำให้มีทิศทาง ในการทำหลักสูตรที่หลากหลาย และยังจับทิศทางที่ถูกต้องไม่ได้มากที่สุด รองลงมา คือ การจัดทำแผน และประเมินผลการเรียนรู้มีความเข้าใจไม่ชัดเจน และเนื้อหาในหลักสูตรมีมาก แหล่งการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

3. การประเมินผลหลักสูตร พบว่า มีการประเมินหลักสูตรด้านต่างๆ คือ

การประเมินตัวหลักสูตร เรื่องความสอดคล้องระหว่างสาระการเรียนรู้และกิจกรรมที่โรงเรียนใช้ พบว่า มีความสอดคล้องกันในระดับปานกลางมากที่สุด รองลงมาคือ ไม่มี ความสอดคล้องกัน

การประเมินจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ในส่วนของการปรากฏผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด พบว่า ปรากฏผลตามที่กำหนดมากที่สุด รองลงมาคือยังสรุปผลการประเมินไม่ได้ และไม่ปรากฏผล

การประเมินการใช้หลักสูตร พบว่า ทุกโรงเรียนประเมินการใช้หลักสูตร โดยใช้วิธี การสัมภาษณ์ผู้สอน

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร พบว่า ทุกโรงเรียนใช้การประเมินผลสัมฤทธิ์ระหว่าง การเรียนรู้ รองลงมาคือ การสังเกตพฤติกรรมทุกด้านที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และประเมินผลที่เกิดขึ้นจากครูและนักเรียน

ในเรื่องผู้มีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรนั้น พบว่า ทุกโรงเรียนมีผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตร ประกอบด้วย ครูวิชาการ รองลงมา คือ ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน

แต่ในส่วนของผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตร นั้นผู้บริหารทุกคนเห็นว่าผู้บริหารมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในขณะที่ครูวิชาการเห็นว่าผู้บริหารมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรเพียงส่วนน้อย ส่วนนักเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรน้อย

โรงเรียนมีปัญหากการประเมินผลหลักสูตร เพราะ ขาดแคลนเครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผล มากที่สุด รองลงมาคือการขาดรูปแบบและวิธีการที่เป็นมาตรฐาน และผู้ที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ ความเข้าใจในการประเมินผลหลักสูตร

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. การจัดการอบรมครู พบว่า ทุกโรงเรียนมีการอบรมครู เพื่อใช้หลักสูตรใหม่ ใช้ช่วงเวลาปิดภาคเรียนมากที่สุด รองลงมาคือระหว่างภาคเรียน และหลังเลิกเรียน โดยทุกโรงเรียนใช้วิธีจัดอบรมแนวการจัดการเรียนรู้แก่ครู รองลงมา คือ ให้ครูศึกษาจากเอกสารหลักสูตร และ จัดสัมมนาเกี่ยวกับแนวการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรใหม่

ปัญหาการจัดอบรมครูเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรใหม่ พบว่า โรงเรียนที่มีปัญหาการจัดอบรมครู เพราะเกิดจาก ครูมีความรู้ไม่เพียงพอในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้มากที่สุด รองลงมา คือ ครูขาดความเข้าใจในหลักสูตรใหม่ และครูมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมาก

2.การจัดครูเข้าสอน พบว่า ทุกโรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจัดครูเข้าสอนตามความเหมาะสมของครู และจัดครูเข้าสอนแทนเมื่อครูไม่มาสอน รองลงมาคือ ถ้าตรวจความพร้อมของครู อาจารย์ และ จัดตามสภาพความขาดแคลนและความจำเป็นของโรงเรียน ดังนี้

การจัดครูเข้าสอนตามความเหมาะสมของครู พบว่า ทุกโรงเรียนจัดตามความชำนาญและประสบการณ์ รองลงมา คือ จัดตามวุฒิการศึกษา และจัดตามความสนใจและความถนัด

การจัดครูเข้าสอนแทนเมื่อครูไม่มาสอน มีวิธีจัดโดยให้ครูบริหารจัดการกันเองตามระดับชั้นมากที่สุด รองลงมาคือให้ครูที่ว่างจากการสอนเข้าสอนแทน

การจัดครูเข้าสอนโดยการสำรวจความพร้อมของครูอาจารย์ พบว่า โรงเรียนใช้การสังเกตและสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และระดับการศึกษา มากที่สุด รองลงมา คือ การสอบถามความสมัครใจ

การจัดครูเข้าสอนโดยจัดตามสภาพความขาดแคลนและความจำเป็นของโรงเรียน พบว่า มีวิธีจัดได้แก่ ให้ครูช่วยสอนห้องที่ครูขาด มากที่สุด รองลงมาคือ หาบุคลากรจากภายนอกมาสอนแทน

ปัญหาการจัดครูเข้าสอน พบว่า โรงเรียนที่มีปัญหาเป็นเพราะ ครูมีวุฒิไม่ตรงกับวิชาที่สอน มากที่สุด รองลงมาคือ ครูมีความชำนาญและประสบการณ์ในการสอนน้อย และครูไม่ให้ความ

สนใจและไม่มีความถนัดในวิชาที่สอน ในส่วนที่ไม่มีปัญหา พบว่า ไม่มีปัญหา เพราะ ครูให้ความช่วยเหลือกัน และเป็นกฎระเบียบของโรงเรียนที่จะต้องปฏิบัติตาม

3. เอกสาร ด้านงานการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร พบว่า ทุกโรงเรียนมีแผนการจัดการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้เป็นลักษณะแบบบูรณาการ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง, การจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง, จัดการเรียนรู้ร่วมกัน, การจัดการเรียนรู้จากธรรมชาติ และการจัดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีโรงเรียนเพียงครึ่งหนึ่ง ที่มีเอกสารแสดงการทดสอบซ่อมเสริม โดยมีเอกสารแสดงการทดสอบซ่อมเสริมได้แก่ สมุดเสริมระหว่างการสอน และสมุดซ่อมเสริมเพื่อสอบแก้ตัว โรงเรียนที่เหลือไม่มีเอกสารแสดงการทดสอบซ่อมเสริม

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ทุกโรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้ครูเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองทุกโรงเรียน ในเรื่องของการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ตามหลักสูตร พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ตามหลักสูตรโดยจัด การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงมากที่สุด รองลงมา คือ การเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนรู้จากธรรมชาติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง พบว่า โรงเรียนจัดในลักษณะการทำอาหาร มากที่สุด รองลงมาจัดในลักษณะการทดลองวิทยาศาสตร์ และการประดิษฐ์

การเรียนรู้ร่วมกัน พบว่า โรงเรียนจัดในลักษณะการทำงานกลุ่ม รู้จักการวางแผน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลร่วมกันมากที่สุด รองลงมาคือ การทำโครงงาน และ ทศนศึกษา

การเรียนรู้จากธรรมชาติ พบว่า มีการจัดในลักษณะศึกษาจากแหล่งธรรมชาติภายในชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ ศึกษาจากแหล่งธรรมชาติจริงๆ เช่น ดิน น้ำ และศึกษาจากสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

4. การจัดการสอนซ่อมเสริม พบว่ามีการจัดการสอนซ่อมเสริม ดังนี้

การสอนซ่อมเสริมระหว่างที่ทำการสอนมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือสอนซ่อมเสริมเพื่อสอบแก้ตัว และสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนสติปัญญาสูง ดังนี้

การสอนซ่อมเสริมระหว่างที่ทำการสอน พบว่า ดำเนินการโดยการสอนซ้ำในเรื่องที่นักเรียนไม่เข้าใจมากที่สุด รองลงมาคือ สอนเป็นรายบุคคล เมื่อมอบหมายงานให้นักเรียนในชั้นแล้ว และให้ทำแบบฝึกหัดโดยให้คนเก่งช่วยคนอ่อน

การสอนซ่อมเสริมเพื่อสอบแก้ตัว พบว่า ดำเนินการโดยการสอนให้นักเรียนที่สอบตกมาเรียนทบทวนมีจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ สอนแก้ไขในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจ และทำแบบฝึกหัดในส่วนที่ตกให้มาก

การสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนสติปัญญาสูง พบว่า ทุกโรงเรียนที่มีการสอนซ่อมเสริมลักษณะนี้ ดำเนินการโดยนำมาฝึกเพิ่มเติมเพื่อเสริมทักษะ รองลงมาคือ จัดทำหนังสือเล่มเล็กเสริมทักษะ

5. ปัญหาการจัดทำแผนการเรียนรู้และการจัดสอนซ่อมเสริม พบว่า โรงเรียนมีปัญหาการจัดทำแผนการเรียนรู้ และปัญหาในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน มีจำนวนมากเท่ากัน รองลงมาคือ ปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและปัญหาการจัดการสอนซ่อมเสริม โดยมีรายละเอียดของปัญหาแต่ละด้าน ดังนี้

ปัญหาด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ พบว่า เป็นเพราะครูรับผิดชอบสอนหลายชั้นเรียนจึงต้องเขียนแผนการเรียนรู้มากและมีเวลาไม่เพียงพอมีจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ ครูไม่เข้าใจระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรใหม่ และขาดสื่อการสอนและแหล่งค้นคว้า

ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า เวลาไม่เพียงพอกับแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและมีกิจกรรมนอกเหนือจากการเรียนการสอนมากเกินไป

ปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ พบว่า เวลาไม่เพียงพอกับเนื้อหา จึงปฏิบัติไม่ได้ตามแผนมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ ครูไม่มีความชำนาญและความเข้าใจที่ถูกต้อง และนักเรียนไม่คิดตาม

สำหรับปัญหาในการจัดการสอนซ่อมเสริม พบว่า ครูมีภาระงานมากจึงมีเวลาสอนซ่อมเสริมน้อยมีจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้ปกครองไม่ให้ความสนใจและไม่เห็นความสำคัญและครูไม่ใช้นวัตกรรมและเทคนิคที่เหมาะสม

งานทรัพยากรการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. ขนาดลักษณะและความจุของห้องสมุด พบว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีห้องสมุดลักษณะที่ดัดแปลงมาจากห้องเรียน ส่วนใหญ่มีขนาด 2 ห้องเรียน ที่เหลือมีขนาด 3 ห้องเรียน พื้นที่ห้องสมุดสำหรับรองรับผู้ใช้บริการได้จำนวน 100 คน ส่วนที่เหลือรองรับได้จำนวนแตกต่างกัน

2. บุคลากรให้บริการประจำห้องสมุด พบว่าทุกโรงเรียนมีบุคลากรประจำห้องสมุดได้แก่ บรรณารักษ์จำนวน 1 คน วุฒิปริญญาตรีทุกโรงเรียน ส่วนใหญ่จบสาขาบรรณารักษศาสตร์ และสังคมศึกษา อย่างละเท่ากัน ส่วนที่เหลือจบสาขาภาษาไทยและวิทยาศาสตร์

ส่วนตำแหน่งผู้ช่วยบรรณารักษ์พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มี ส่วนที่เหลือมีจำนวน 2 คน และ 1 คน อย่างละเท่า ๆ กัน ทั้งหมดจบวุฒิปริญญาตรี ส่วนใหญ่สาขาภาษาไทยและประถมศึกษา อย่างละเท่า ๆ กัน ที่เหลือสาขาสังคมศาสตร์ นักเรียนช่วยงานพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีนักเรียนช่วยงานจำนวน 5 คน และ 6 คน อย่างละเท่า ๆ กัน ส่วนที่เหลือไม่มีนักเรียนช่วยงาน

3. ทะเบียนครุภัณฑ์ พบว่าโรงเรียนทั้งหมดมีการจัดทำทะเบียนครุภัณฑ์ในห้องสมุดได้แก่ ชั้นหนังสือซึ่งพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีชั้นหนังสือจำนวน 6 ชั้น ส่วนที่เหลือมีจำนวนแตกต่างกัน ชั้นวารสารโรงเรียนส่วนใหญ่มีจำนวน 1 ชั้น และ 4 ชั้น จำนวนเท่า ๆ กัน ส่วนที่เหลือมีจำนวนแตกต่างกัน จำนวนโต๊ะพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีจำนวน 10 ตัว ส่วนที่เหลือมีจำนวนที่แตกต่างกันมาก จำนวนเก้าอี้โรงเรียนส่วนใหญ่มีจำนวน 60 ตัว ส่วนที่เหลือมีจำนวนที่แตกต่างกันมาก ตู้บัตรรายการโรงเรียนส่วนใหญ่มีจำนวน 1 ตู้ ส่วนที่เหลือมีจำนวน 2 ตู้ และมีโรงเรียนส่วนน้อยที่มีชุดรับแขกในห้องสมุด

4. บัญชีการเงินห้องสมุด พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำบัญชีการเงินห้องสมุด จำนวนงบประมาณของทุกโรงเรียนได้รับแตกต่างกัน ส่วนมากได้รับจำนวน 10,000 บาท และ 15,000 บาท อย่างละเท่า ๆ กัน ที่เหลือได้รับ 11,000 บาท และ 18,000 บาท อย่างละเท่า ๆ กัน โดยโรงเรียนทั้งหมดจัดสรรเป็นงบประมาณจัดซื้อหนังสือและนอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ยังจัดซื้อหนังสือพิมพ์ และส่วนที่เหลือจัดซื้อวารสารและนิตยสารด้วย

การจัดสรรเป็นงบประมาณซ่อมแซมพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการจัดสรรเป็นงบประมาณซ่อมแซม

5. การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดพบว่า ทุกโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดหลายวิธี โดยทุกโรงเรียนใช้การแนะนำหน้าเสาธง และโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้การประกาศทางวิทยุกระจายเสียงของทางโรงเรียน ส่วนที่เหลือใช้ป้ายประชาสัมพันธ์และการจัดนิทรรศการ

6. ทะเบียนหนังสือ ประจำปีการศึกษา 2545 – 2546 พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการจัดทำทะเบียนหนังสือในห้องสมุด ได้แก่ หนังสือ ซึ่งพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีหนังสือจำนวน 1-500 เล่ม และ 1,501-2,000 เล่ม อย่างละ เท่า ๆ กัน ส่วนที่เหลือมีจำนวนที่แตกต่างกัน งบประมาณที่ใช้ซื้อหนังสือโรงเรียนทั้งหมดได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนส่วนน้อยได้งบประมาณจากเงินสวัสดิการโรงเรียนอีกส่วนหนึ่ง หนังสือพิมพ์ในห้องสมุดพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีจำนวน 1 ฉบับ/วัน ส่วนที่เหลือมี 2 ฉบับ/วัน โดยส่วนใหญ่ใช้งบประมาณจัดซื้อจากเงินกองกลางจากครู ส่วนที่เหลือจัดซื้อจากเงินสวัสดิการโรงเรียน และเงินบริจาคตามลำดับ วารสารนิตยสารในห้องสมุดพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีอยู่ในห้องสมุด ส่วนที่เหลือมีจำนวนแตกต่างกันและใช้งบประมาณจัดซื้อ จากเงินสวัสดิการโรงเรียนและเงินบริจาคอย่างละ เท่าๆกัน จุลสารในห้องสมุดพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีอยู่ในห้องสมุด ส่วนที่เหลือมีจำนวน 300 ฉบับ ได้รับจากการบริจาค ส่วนกฤตภาคในห้องสมุดพบว่า โรงเรียนไม่มีกฤตภาค มากที่สุดส่วนที่เหลือมีจำนวน 500 ฉบับ จัดหาจัดทำจากหนังสือพิมพ์และวารสารเก่า

7. ทะเบียนสื่อโสตทัศนวัสดุ พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการจัดทำทะเบียนสื่อโสตทัศนวัสดุ ได้แก่

สื่อประเภทไม่ใช้เครื่องฉาย ประเภทแผ่นภูมิพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มี ส่วนที่เหลือมีจำนวน 20 อัน ใช้งบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดซื้อมีอายุการใช้งาน 10 ปี แผนภาพพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มี ส่วนที่เหลือมีจำนวน 25 อัน ใช้งบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดซื้อ มีอายุการใช้งาน 10 ปี

สื่อประเภทใช้เครื่องฉาย ประเทศโทรทัศน์วงจรเปิด พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีโทรทัศน์วงจรเปิดในจำนวนที่แตกต่างกัน มีส่วนน้อยที่ไม่มีโทรทัศน์วงจรเปิด งบประมาณที่ใช้ซื้อโทรทัศน์วงจรเปิดของโรงเรียนที่มีทั้งหมดใช้งบบริจาค โดยอายุการใช้งานส่วนใหญ่ มีอายุการใช้งาน 3 ปี ส่วนที่เหลือมีอายุการใช้งานแตกต่างกัน วิดีทัศน์ของโรงเรียนพบว่า ส่วนใหญ่มีวีดีทัศน์ และมีในจำนวนที่ แตกต่างกัน ซึ่งมีเพียง 2 โรงเรียนที่ไม่มีวีดีทัศน์ โรงเรียนที่มีวีดีทัศน์พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ งบประมาณของสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

และงบประมาณของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติร่วมกับเงินบริจาคอย่างละเท่า ๆ กัน โดยส่วนใหญ่มีอายุการใช้งาน 6-10 ปี ส่วนที่เหลือมีอายุการใช้งานแตกต่างกัน

สื่อประเภทเครื่องเสียงประเภทวิทยุพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีวิทยุจำนวน 1 เครื่อง ส่วนที่เหลือไม่มีและมีในจำนวนที่แตกต่างกัน งบประมาณที่ใช้ซื้อส่วนใหญ่ใช้งบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนที่เหลือใช้งบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติร่วมกับเงินบริจาค โดยส่วนใหญ่มีอายุการใช้งาน 6-10 ปี ส่วนที่เหลือมีอายุการใช้งาน 1-5 ปี เทปบันทึกเสียงพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มี มีเพียงส่วนน้อยที่มีเทปบันทึกเสียง โดยใช้งบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีอายุการใช้งาน 1-5 ปี แผ่นซีดีพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีแผ่นซีดี ส่วนที่เหลือมีจำนวนที่แตกต่างกัน โดยโรงเรียนที่มีแผ่นซีดีทั้งหมดใช้งบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติร่วมกับเงินบริจาคในการจัดซื้อ มีอายุการใช้งาน 1-5 ปี

สื่อเชิงโต้ตอบ ประเภทคอมพิวเตอร์พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีคอมพิวเตอร์จำนวน 11-15 เครื่อง และจำนวน 16-20 เครื่อง อย่างละเท่า ๆ กัน ส่วนที่เหลือมีจำนวนที่แตกต่างกัน งบประมาณที่ใช้จัดซื้อคอมพิวเตอร์พบว่าส่วนใหญ่เป็นเงินบริจาค ส่วนที่เหลือเป็นเงินบริจาคร่วมกับงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยอายุการใช้งานส่วนใหญ่จำนวน 6-10 ปี ส่วนที่เหลืออายุการใช้งาน 1-5 ปี

2. ปัญหางานทรัพยากรการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

2.1 การดำเนินงานของห้องสมุดพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดเนื่องจากหนังสือที่ไม่เพียงพอกับความต้องการมากที่สุด รองลงมาพบว่าบรรณารักษ์มีภาระงานมาก จึงไม่มีเวลาดูแลและผู้ใช้บริการไม่ค่อยให้ความสนใจในการใช้ตามลำดับ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเนื่องจากส่วนใหญ่มีบุคลากรทำหน้าที่รับผิดชอบห้องสมุดโดยตรง

2.2 งานทรัพยากรการเรียนรู้พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเนื่องจากจำนวนหนังสือมีไม่เพียงพอต่อความต้องการมากที่สุด รองลงมาได้แก่งบประมาณในการจัดซื้อจัดหาไม่เพียงพอ และ

เอกสารประกอบหลักสูตรสำหรับครูไม่เพียงพอ มีจำนวนเท่ากับสไลด์ทัศนูปกรณ์ ไม่เพียงพอต่อการใช้งานตามลำดับ

งานวัดผลและประเมินผล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. การจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา พบว่าโรงเรียน ไม่มีการจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร มากที่สุด ส่วนที่เหลือมีการจัดทำโดยผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำ ได้แก่ คณะกรรมการวัดผลและประเมินผลที่แต่งตั้งขึ้น

2. การจัดระบบการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการจัดระบบการวัดและประเมินผลเหมือนกันตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้แก่ การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน การประเมินผลระดับสถานศึกษา แต่การประเมินคุณภาพระดับชาติ โรงเรียนทั้งหมดยังไม่มีการประเมิน เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการจะประเมินเมื่อเรียนครบช่วงชั้นแล้ว

3. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผล พบว่าโรงเรียนทั้งหมด มีการกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้แก่ การผ่านการประเมินสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีเกณฑ์ประเมินระดับผลการเรียน ได้แก่ 4 3 2 1 0 การผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งมีเกณฑ์ประเมินได้แก่ดีเยี่ยม ดี ควรปรับปรุง การผ่านการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ มีเกณฑ์ประเมินได้แก่ ผ่าน-ไม่ผ่าน และการผ่านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีเกณฑ์ประเมินได้แก่ ผ่าน-ไม่ผ่าน

4. วิธีการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์ต่าง ๆ พบว่า

การผ่านเกณฑ์การประเมินสาระการเรียนรู้ พบว่าโรงเรียนใช้วิธีที่แตกต่างกัน แต่มีวิธีการวัดและประเมินผลที่โรงเรียนทั้งหมดใช้วัดได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน วัดและประเมินผลโดยครูทั้งหมด การสอบข้อเขียน วัดและประเมินผลโดยครูทั้งหมด การใช้แบบทดสอบวัดและประเมินผลโดยครูทั้งหมด และการจัดทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) วัดและประเมินผลโดยครู ตัวนักเรียนเอง เพื่อนนักเรียนและผู้ปกครองทั้งหมด

การผ่านเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่าโรงเรียนทั้งหมดใช้ การสังเกต วัดและประเมินผลโดยครู รองลงมาโรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้วิธีการดูผลงานซึ่งส่วนใหญ่วัดและ ประเมินผลโดยครู ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียนและตัวนักเรียนเองตามลำดับ และใช้วิธีการรายงาน พฤติกรรมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่วนใหญ่วัดและประเมินผลโดยผู้ปกครอง ครู และเพื่อนนักเรียนตาม ลำดับ

การผ่านเกณฑ์การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความ พบว่าโรงเรียน ทั้งหมดใช้วิธีกำหนดการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อให้ทราบผลการเรียนรู้ ทำการ วัดและประเมินผลโดยครูทั้งหมด มีเพียงส่วนน้อยที่วัดโดยหัวหน้าสาระการเรียนรู้ประกอบ

การผ่านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่าโรงเรียนทั้งหมดใช้วิธีบันทึกการเข้า ร่วมกิจกรรม โดยส่วนใหญ่มีครูเป็นผลวัดและประเมินผล การวัดผลจากการปฏิบัติกิจกรรม ส่วนใหญ่ วัดและประเมินผลโดยครู การวัดจากเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่วัดและประเมินผลโดยครู

5. การจัดหา/จัดทำเอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลพบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการจัด ทำแบบ ปฟ.5 และ ปฟ.6 และพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำแบบ ปฟ.7 ส่วนแบบ ปฟ.1 ปฟ.8 ปฟ.3 ปฟ.2 มีการจัดทำน้อยตามลำดับ และพบว่าโรงเรียนทั้งหมดยังไม่มีการจัดทำ แบบ ปฟ.9

ปัญหางานวัดผลและประเมินผล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหา การวัดผลและประเมินผล เนื่องจากการวัดผลและประเมินผลมีขั้นตอนและวิธีการที่ยู่ยากมากที่สุด รองลงมาพบว่าครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และโรงเรียนขาด เครื่องมือและเครื่องอำนวยความสะดวกที่จะให้ครูใช้ในการวัดและประเมินผลอย่างเพียงพอตามลำดับ ส่วนโรงเรียนที่เหลือไม่มีปัญหาเนื่องจากมีเอกสารการวัดผลและประเมินผลอย่างเพียงพอ

งานนิเทศการศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน พบว่า ทุกโรงเรียนมีการนิเทศการศึกษา

ผู้ให้การนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ผู้ให้การนิเทศภายในโรงเรียนของทุกโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการ รองลงมาคือ หัวหน้าสาระการเรียนรู้ และครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เกี่ยวข้องในการสอนเป็นผู้ให้การนิเทศ

การวางแผนการนิเทศการศึกษา พบว่า ทุกโรงเรียนมีการวางแผนการนิเทศ ดำเนินโดยใช้ การประชุม โดยดำเนินการเมื่อพบปัญหาในการจัดการเรียนการสอน มากที่สุด รองลงมาคือ เมื่อมี การประชุมย่อยในแต่ละระดับ และก่อนเปิดเทอม

การกำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศ พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและ แก้ปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

การดำเนินการวางแผน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการวางแผน โดยประชุมมอบหมายดำเนินการตามแผน โดยให้ครูแต่ละสายชั้นหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้นิเทศ มากที่สุด รองลงมาคือ การติดตามผลงานเดือนละ 1 ครั้ง และ ปฏิบัติตามตารางงานของโรงเรียน และกำหนดระยะเวลาในการนิเทศ

การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา พบว่า โรงเรียนปฏิบัติการนิเทศการ โดยรูปแบบการนิเทศที่ใช้ ทุกโรงเรียนใช้วิธีการนิเทศทางอ้อม รองลงมาคือ วิธีนิเทศทางตรง

กิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศ พบว่า กิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศ ได้แก่ การเยี่ยมชั้นเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ การปรึกษาหารือแบบตัวต่อตัวและการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างละเท่าๆกัน และ ลำดับที่ 3 คือ การศึกษาเอกสารทางวิชาการ

ปัญหาการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ดังนี้

โรงเรียนที่ไม่มีปัญหาการปฏิบัติการนิเทศ เพราะ ครูให้ความร่วมมือและยอมรับการนิเทศมากที่สุด รองลงมา คือ การนิเทศของโรงเรียนทำแบบกัลยาณมิตร ส่วนโรงเรียนที่มีปัญหาการนิเทศ เพราะ ทุกโรงเรียนครูไม่มีเวลาในการปฏิบัติ รองลงมาคือ กระบวนการนิเทศมีขั้นตอนมาก

การประเมินผลการนิเทศการศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการประเมินผลการนิเทศ ซึ่งดำเนินการโดยวิธีการสังเกต มากที่สุด รองลงมา คือ การประชุมและสัมภาษณ์ และการสำรวจความคิดเห็น

จากการศึกษาเอกสารของโรงเรียน ด้านงานนิเทศการศึกษา พบว่า ทุกโรงเรียน ไม่มีแผนการนิเทศการศึกษา มีเพียง 2 โรงเรียนที่มีเอกสารแสดงร่องรอยการนิเทศ หรือบันทึกการนิเทศที่เหลือ ไม่มีเอกสารแสดงร่องรอยการนิเทศ หรือบันทึกการนิเทศ ทุกโรงเรียน ไม่มีเอกสารการประเมินผลการนิเทศ

ปัญหาการนิเทศการศึกษา พบว่า โรงเรียนมีปัญหาการนิเทศการศึกษา เพราะ ไม่มีรูปแบบการนิเทศอย่างแท้จริง มากที่สุด รองลงมา คือ มีเวลาไม่เพียงพอตามที่กำหนดไว้ในแผนการนิเทศ และมีวิธีนิเทศแบบประชุมอย่างเดียว

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้น มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษานั้น โดยวิสัยทัศน์ที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ทุกโรงเรียนมีความเห็นตรงกันว่า ต้องการให้ผู้เรียนมีความสามารถทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการ เรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม (กรมวิชาการ, 2544ก) นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการยกย่องหลักสูตรเนื่องจากผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ตามที่กรมวิชาการ (2544ข) ได้กำหนดไว้ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษายังไม่เข้าใจตัวหลักสูตรดีนัก จึงเกิดความไม่มั่นใจในการจัดทำหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับการติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่สามารถจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาได้ดี ในระดับหนึ่ง แต่ยังขาดความมั่นใจโดยเฉพาะในการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี (สพข., 2545จ) ผู้วิจัยมีความเห็นว่าขณะนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการจัดทำสาระการเรียนรู้แกนกลางที่มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 70 ของหลักสูตรสถานศึกษาทั้งหมดแจกจ่ายให้แก่สถานศึกษาทุกแห่ง ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดทำให้แก่สถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำ ส่วนสาระการเรียนรู้ที่เหลือประมาณร้อยละ 30 เป็นส่วนที่สถานศึกษาต้องเป็นผู้กำหนดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียนและชุมชนตามที่กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 การดำเนินการใช้หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่ามีการจัดอบรมครูในการใช้หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ สป กทม. (2546) ที่พบว่า กระบวนการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นั้นผู้บริหารโรงเรียน และครูได้เข้ารับการอบรม สามารถนำไปใช้ในการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ได้ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า มีการนิเทศการใช้หลักสูตร โดยใช้วิธีการประชุม

ปรึกษาหารือ เมื่อตรงกับเวลาที่มีการประชุมอื่น ๆ จึงเป็นการนิเทศการใช้หลักสูตรที่ไม่ได้วางแผนไว้ โดยเฉพาะ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิจิตรา บุษบา (2534) ที่พบว่า โรงเรียนขาดการวางแผนการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารไม่มีเวลานิเทศ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการนิเทศ ในส่วนของเอกสารประกอบหลักสูตร ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 (กรมวิชาการ, 2544ก) ให้คณะกรรมการมีหน้าที่หลายประการรวมทั้งการจัดทำคู่มือที่เกี่ยวข้องการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำระเบียบการวัดประเมินผลของสถานศึกษา สอดคล้องกับ สป กทม. (2546) ซึ่งพบว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเสร็จทุกรายการ แต่เรื่องที่โรงเรียนเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 91) ยังไม่ได้ดำเนินการคือ การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุที่ไม่มีการจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษานี้ สืบเนื่องมาจากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการใช้หลักสูตรเพราะครูมีความเข้าใจหลักสูตรไม่ชัดเจน จึงส่งผลถึงการจัดทำแผนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลไม่ชัดเจนด้วย ดังนั้นโรงเรียนควรรีบดำเนินการจัดระเบียบการวัดการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา หรือคู่มือการจัดประเมินผลของโรงเรียนเพื่อให้ครูได้ศึกษาและทำความเข้าใจเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามแนวทางที่กำหนด

1.3 การประเมินผลหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า ทุกโรงเรียนมีการประเมินผลหลักสูตรพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ระดับปานกลาง การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรพบว่า การใช้หลักสูตรประสบผลระดับปานกลางเช่นกัน สอดคล้องกับ สป. กทม. (2546) พบว่า ในช่วงเวลาสั้น ๆ ที่มีการใช้หลักสูตรนี้ ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง ประมาณร้อยละ 63 ผลการวิจัยที่พบว่า วิธีการประเมินผลหลักสูตรโดยการสังเกตและการทดสอบผู้เรียนโดยทั่วไป ในส่วนปัญหาพบว่าเกิดจากการขาดแคลนเครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผล ขาดรูปแบบและวิธีการที่เป็นมาตรฐานและผู้ที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจ สอดคล้องกับ สปช. (2545ข) ที่พบว่า ปัญหาการประเมินหลักสูตรของประเทศไทยมี 3 ประการได้แก่

1. ไม่มีการประเมินหลักสูตร
2. มีการประเมินแต่ขาดประสิทธิภาพ คือ ประเมินโดยไม่มีรูปแบบที่

แน่นอน ประเมินไม่ลึกซึ้งถึงสาระที่ต้องการ ใช้เทคนิคการประเมินไม่เหมาะสม ขาดการบันทึก

3. การเสนอผลการประเมินยังไม่เหมาะสม ดังนั้นทางโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดให้มีระเบียบหรือคู่มือในการประเมินผลหลักสูตรให้ชัดเจนเพื่อที่จะได้ใช้เป็นแนวทางในการประเมิน รวมทั้งมีกรอบและทิศทางในการประเมินที่แน่นอนและเป็นไปในรูปแบบเดียวกันทุกโรงเรียน

2. งานการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

2.1 การจัดเตรียมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ พบว่ามีการจัดอบรมครูสอดคล้องกับหลักการของ สปช. (2545ก) ที่กำหนดภารกิจที่สำคัญก่อนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาคือการเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เช่น การสร้างความตระหนักให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและยอมรับ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และผลการวิจัยยังพบว่า ครูได้รับการอบรมความรู้ และสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน และครูขาดความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับการสรุปการประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของ สป. กทม. (2546) ดังนั้นในการจัดเตรียมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือโรงเรียนควรจัดเตรียมครูหรือให้สอนตรงตามสาขาหรือความถนัดของแต่ละคน และหาเวลาที่เหมาะสมจัดอบรมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรใหม่ให้ดีขึ้น

ส่วนปัญหาของครูด้านคุณสมบัติและคุณภาพว่าครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผู้วิจัยเห็นว่าการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านหลักสูตรและการสอนของครูนั้น ครูควรศึกษาความรู้จากเอกสาร และแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพิ่มเติม

2.2 การจัดครูเข้าสอน จากผลการวิจัยพบว่าการจัดครูเข้าสอนตามความชำนาญและประสบการณ์ วุฒิการศึกษา และความถนัด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิเชียร นพพลกรัง (2536) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดครูเข้าสอน โรงเรียนควรจัดตามความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ด้านการสอน ความถนัด และความสนใจของครู และผลการวิจัยพบว่า การจัดครูเข้าสอนมีปัญหา ครูมีวุฒิไม่ตรงกับวิชาที่สอน โดยโรงเรียนแก้ปัญหาด้วยการหาบุคลากรจากภายนอกมาสอนในวิชานั้นแทนซึ่งถือว่าการแก้ไขปัญหาก็ได้อีกวิธีหนึ่ง

2.3 การจัดทำแผนการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่า มีการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นไปตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการระบุไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ/วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า ครูต้องเขียนแผนการศึกษามากเพราะต้องรับผิดชอบการสอนหลายชั้นเรียน จึงมีเวลาไม่เพียงพอในการจัดทำประกอบกับมีความไม่เข้าใจแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรใหม่ดีนัก ซึ่งสอดคล้องกับ สป. กทม. (2546) พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นบูรณาการ และให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ กระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ครูมีภาระการสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงไม่สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ทุกกลุ่มสาระ และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลายกลุ่มสาระเสียเวลามาก ผู้วิจัยเห็นว่าหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานมีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ในขณะที่หลักสูตรการประถมศึกษาเดิมมีเพียง 5-6 วิชาเท่านั้น เมื่อจำนวนกลุ่มสาระเพิ่มขึ้น แต่จำนวนครูมีเท่าเดิม จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดทำแผนการเรียนรู้ ประกอบกับมีความไม่เข้าใจในการจัดทำที่ชัดเจนอยู่ด้วย ผู้บริหารจึงควรแก้ปัญหาโดยการจัดอบรมหรือจัดทำเอกสารเผยแพร่เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ครู ครูควรมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันทุกกลุ่มสาระ และจัดหาหนังสือ คู่มือให้ครูได้ศึกษาอย่างเพียงพอ

2.4 การกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย แต่จะเน้นลักษณะการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ซึ่งการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้เหล่านี้เป็นไปตามที่หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานได้วางไว้และสอดคล้องกับ สปช. (2545) ที่ว่า การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ/วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมีเวลาจำกัดในการสอนแบบบูรณาการ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ

บูรณาการเป็นการจัดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน คือ การได้รับเนื้อหาความรู้ทั้งหมดในแต่ละครั้ง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหากต้องการให้เกิดประสิทธิผลจึงต้องใช้เวลามากกว่าการเรียนรู้แบบทั่วไป

2.5 การจัดสอนซ่อมเสริม ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสอนซ่อมเสริมในลักษณะสอนซ่อมเสริมระหว่างการสอนโดยใช้วิธีการทำสอนซ้ำ เรื่องที่นักเรียนไม่เข้าใจ นอกจากนี้มีการจัดสอนซ่อมเสริมเพื่อสอบแก้ตัว โดยการสอนแก้ไขในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจ ส่วนหนึ่งได้จัดทำสมุดบันทึกการสอนซ่อมเสริมไว้ ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดสอนซ่อมเสริมเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้ดำเนินไปได้โดยสะดวก เนื่องจากจะเป็นการช่วยแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) ที่ว่า การสอนซ่อมเสริมเป็นการสอนปรับเปลี่ยนข้อบกพร่องของนักเรียน ที่ไม่เข้าใจบทเรียนบางตอน เพื่อจะได้ติดตามการเรียนต่อไปได้ทัน และเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอน สิ่งเหล่านี้แสดงถึงความพยายามของโรงเรียน ในการจัดและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยวิธีการจัดการสอนซ่อมเสริม ผู้บริหารควรติดตามและประเมินผลการสอนซ่อมเสริม เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน และผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาการจัดสอนซ่อมเสริมเนื่องจากผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ จากการสัมภาษณ์ครูวิชาการ พบว่า ครูดำเนินการจัดสอนซ่อมเสริม แต่จากการศึกษาเอกสาร พบว่า มีการจัดทำเอกสารแสดงการสอนซ่อมเสริมเพียงไม่กี่โรงเรียนเท่านั้น จึงถือได้ว่ายังไม่มีการจัดทำหลักฐานการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อที่จะนำข้อมูลในการสอนซ่อมเสริมมาใช้ประกอบการตัดสินใจพัฒนาการของผู้เรียน อีกทั้งใช้ติดตามหรือปรับปรุงการสอนของครูได้อีกทางหนึ่ง

3. งานทรัพยากรการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดบริการห้องสมุดโดยห้องสมุดมีลักษณะดัดแปลงมาจากห้องเรียน สามารถรองรับผู้ใช้บริการได้พอสมควร มีบรรณรักษ์ประจำห้องสมุด ไม่ได้จบสาขาบรรณารักษศาสตร์โดยตรง มีการจัดหาครุภัณฑ์ ตามทะเบียนครุภัณฑ์ บัญชีการเงินห้องสมุด และทะเบียนหนังสือที่ควบคุมรายการหนังสือในห้องสมุด การดำเนินงานห้องสมุดและทะเบียนหนังสือไม่สอดคล้องกับ สุพัฒน์ สองแสงจันทร์ (2538) ที่กล่าวว่า ห้องสมุดหรือศูนย์สื่อ

การศึกษา เป็นสถานที่สำคัญที่จะค้นหาความรู้หรือค้นหาคำตอบ เพื่อการสู้กับปัญหาต่างๆ ฉะนั้น ห้องสมุดจึงต้องสนองความต้องการ โดยจัดหาและรวบรวมทรัพยากรความรู้ต่างๆ เข้ามาไว้ ไม่เพียง แต่ทรัพยากรประเภทสิ่งพิมพ์เท่านั้น เมื่อสังคมเจริญขึ้นวิทยาการต่างๆ ก้าวหน้ามากขึ้น สิ่งพิมพ์ในห้องสมุดจึงไม่เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าได้มากอย่างที่เคยเป็น และกระทรวงศึกษาธิการ (2544) ระบุว่า โรงเรียนสามารถพัฒนาส่วนหนึ่งของห้องสมุดให้เป็นสถานที่ที่นักเรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความสนใจ โดยจัดเป็น Learning resource Centre จะช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความสนใจและความพร้อมของแต่ละคน ภายในศูนย์จะประกอบด้วยสื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายด้านเนื้อหา กิจกรรม มีสื่อหลายประเภท เช่น เกมสนุกๆ เกมภาษาไทย เกมคณิตศาสตร์ สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุสามมิติ เทปโทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ฯลฯ

ลักษณะการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ โดยมีครูประจำศูนย์เป็นผู้ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า สื่อโสตทัศนวัสดุของโรงเรียนมีการจัดเก็บไว้ที่ห้องพัสดุ ห้องคอมพิวเตอร์ และห้องปฏิบัติการทางภาษา เหล่านี้มีไม่เพียงพอกับการใช้งาน เนื่องจากขาดงบประมาณในการจัดซื้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลอ มงคลการุณย์ (2529) พบว่า มีปัญหาการจัดสรรงบประมาณให้แต่ละกลุ่มประสบการณ์ ยังไม่สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการที่จำเป็นของกลุ่มประสบการณ์นั้นๆ แสดงว่า งบประมาณในการจัดการสื่อของโรงเรียนมีจำนวนจำกัด จึงอาจส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ได้ มีข้อน่าสังเกตที่ว่า จำนวนหนังสือพิมพ์ของโรงเรียนส่วนใหญ่รับหนังสือพิมพ์ วันละ 1 ฉบับ เมื่อเปรียบเทียบกับความจุของจำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุด นับว่ามีจำนวนไม่เพียงพอ ซึ่งมีผลมาจากงบประมาณดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว

4. งานวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลตามที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โดยหลักสูตรแกนกลางกำหนดให้โรงเรียนจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนส่วนมากไม่ได้มีการจัดทำ ซึ่งสอดคล้องกับ สป กทม. (2546) พบว่า โรงเรียนเกือบทั้งหมด ร้อยละ 91 ยังไม่ได้ดำเนินการกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาที่แสดงถึงรายละเอียดและวิธีการดำเนินการวัดและ

ประเมินผลของสถานศึกษาเอง หากแต่ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์ของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้เป็นแนวทางอย่างคร่าวๆเท่านั้น ในส่วนของเอกสารประกอบการวัดและประเมินผล โรงเรียนจัดทำแบบ ปพ 5 และ แบบ ปพ. 6 ส่วนที่เหลือจัดทำยังไม่สมบูรณ์ ในการจัดทำเอกสารประกอบการวัดและประเมินผลนี้ พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำได้ไม่สมบูรณ์นัก ทั้งนี้เนื่องมาจากระเบียบของส่วนกลางที่กำหนดให้มีการจัดทำตามรูปแบบที่ส่วนกลางได้กำหนดไว้ แต่ด้วยความไม่แน่นอนของรูปแบบเอกสารดังกล่าว ที่ส่วนการยังกำหนดรูปแบบไม่สมบูรณ์จึงส่งผลต่อการจัดทำเอกสารของโรงเรียน นอกจากนี้ พบว่า งบประมาณในการจัดทำเอกสารหลักสูตรต่างๆ นั้น อยู่ในความดูแลของกรมวิชาการ ซึ่งทางกรมวิชาการจัดสรรให้แต่ละโรงเรียน ตั้งแต่เริ่มการใช้หลักสูตรเพียงครั้งเดียวซึ่งมีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องใช้จัดทำเอกสารต่างๆหลายครั้ง จึงทำให้มีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดทำ จึงส่งผลให้เอกสารมีจำนวนไม่ครบตามที่กำหนด นอกจากนี้ผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนมีปัญหาวัดผลและการประเมินผล เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจเรื่อง การวัดผลและประเมินผลโดยมีความเห็นว่าการวัดผลและประเมินผล มีขั้นตอนและวิธีการที่ ยุ่งยาก สอดคล้องกับ สุพัตรา ไหลสกุล (2538) พบว่าการประเมินผลการเรียนมีปัญหาเนื่องจาก การขาดความรู้ความสามารถและไม่มีเวลาศึกษา และสอดคล้องกับ สป กทม. (2546) พบว่า มีแนวปฏิบัติในการวัดผลและการประเมินผลไม่ชัดเจน ขาดความเข้าใจในการสร้างเครื่องวัดผล การกำหนดเกณฑ์ในการวัด และการกรอกแบบฟอร์มต่างๆ การวัดผลยังไม่ครอบคลุมความรู้ กระบวนการ และคุณธรรมจริยธรรม ในส่วนของปัญหาวัดผลและประเมินผล ที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดผลและประเมินผล โดยเห็นว่าการวัดผลและประเมินผลมีขั้นตอนและวิธีการที่ ยุ่งยากนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ทางส่วนกลางควรเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ โดยเมื่อจัดให้มีการใช้หลักสูตรใหม่ที่มีรูปแบบแตกต่างจากที่ครูรู้จัก ควรที่จะทำการอบรมความรู้ในการใช้หลักสูตรใหม่นี้ให้ครอบคลุมในทุกๆด้านที่เกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ โดยเฉพาะเรื่องการวัดและประเมินผลในรูปแบบใหม่ที่มีความแตกต่างไปจากการวัดและประเมินผลแบบเดิม เพราะการประเมินแบบใหม่มีการประเมินถึง 4 ด้านและแต่ละด้านยังมีการประเมินที่หลากหลาย ดังนั้นครูจึงเกิดความสับสนได้หากยังไม่ได้รับรู้วิธีการที่ถูกต้อง

5 งานนิเทศการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยผู้ที่ทำกรนิเทศภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ได้แก่ผู้บริหาร เหตุที่ทุกโรงเรียนมีการจัดการนิเทศการศึกษา เนื่องจากว่าการนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของงานบริหารวิชาการ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการนิเทศจะเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยการหาจุดบกพร่องของการใช้หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Good C. V. (1973) ที่กล่าวว่า ผู้ที่นิเทศจะช่วยในการให้คำแนะนำแก่ครูหรือผู้อื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น ช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู โดยผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารและครูวิชาการทำกรนิเทศเอง สาเหตุที่ผู้บริหารทำกรนิเทศเองเนื่องจากงานนิเทศการศึกษาเป็นงานอย่างหนึ่งของผู้บริหาร ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการสำรวจหรือตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนของครูหรือเพื่อช่วยชี้แนะหรือช่วยเหลือเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างบุคลากรทางการศึกษากับครู เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นอกเหนือจากผู้บริหารที่ทำกรนิเทศแล้ว ผู้ที่ทำกรนิเทศจะเป็นผู้ที่ได้รับการมอบหมายจากผู้บริหารซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นครูวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชา ซึ่งบุคคลเหล่านี้ จะเป็นผู้ที่อยู่ในฝ่ายปฏิบัติย่อมเข้าใจสภาพและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนดี ซึ่งจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหได้ตรงจุดและเป็นการเพิ่มความสัมพันธั้ขึ้นดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Goldhammer and other (1980) ที่กล่าวว่างานที่มอบหมายให้ครูหรือผู้นิเทศ กระตุ้นให้ครูหรือครูแนะแนวในสถานศึกษาได้มีการพัฒนาการนำวิธีสอน หรือการสอนมาใช้โดยเน้นถึงทักษะการติดต่อสื่อสาร ปัจจุบันการนิเทศการศึกษาเป็นความพยายามที่จะช่วยเหลือครูแก้ปัญหา ช่วยเหลือครูในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างครูและนักเรียน

ในส่วนของการวางแผนการนิเทศการศึกษานั้น ทุกโรงเรียนมีการวางแผนนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการโดยการประชุมเมื่อมีปัญหาในการจัดการเรียนการสอน และเมื่อมีการประชุมกลุ่มย่อยตามลำดับ ส่วนในการประชุมประจำเดือน มีการวางแผนนิเทศการศึกษาน้อยมาก

การวางแผนในลักษณะนี้ถือว่าเป็นเรื่องดีเนื่องจากการประชุม เมื่อมีปัญหาในการเรียนการสอนเป็นการแก้ปัญหาโดยทันทีและเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนสามารถเสนอแนวทางในการวางแผน

แก้ไขปัญหาก็ได้ ส่วนด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศศึกษานั้น ส่วนใหญ่กำหนดจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาการเรียนการสอน การเอาใจใส่ของผู้นิเทศในการที่จะปรับปรุงการเรียน การสอนและพัฒนาการเรียนรู้อันของเด็กนักเรียน และเพื่อให้ครูมองเห็นปัญหาและความจำเป็นของเด็ก และเยาวชนสามารถจัดการเรียนการสอนสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530) ส่วนการกำหนดจุดมุ่งหมายที่น้อยที่สุดคือ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของครู ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารให้ความไว้วางใจครูผู้สอนโดยไม่เข้าไปตรวจสอบมากนัก ซึ่งจะช่วยให้ครูทำงานด้วยความสบายใจ อันจะทำให้การปฏิบัติงานของครูมีประสิทธิภาพดีขึ้น

ในการวางแผนนั้นดำเนินการโดยประชุมมอบหมายดำเนินงานตามแบบแผนโดยให้ครูแต่ละสายชั้นหรือหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้นิเทศ และมีการติดตามผลเดือนละ 1 ครั้ง และมีการประชุมกำหนดนัดหมายอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เป็นส่วนน้อย ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องดีเพราะว่าปัญหาต่างๆ ที่พบจากการนิเทศจะได้รับการแก้ไขโดยทันที แต่พบข้อที่น่าสังเกตที่ว่าจากการสัมภาษณ์โรงเรียนมีการวางแผนการนิเทศ แต่ไม่ปรากฏเอกสารเกี่ยวกับแผนการนิเทศ ซึ่งแสดงว่าโรงเรียนมิได้กำหนดแผนการนิเทศการศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร จึงอาจทำให้โรงเรียนไม่สามารถติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนได้ ดังนั้น โรงเรียนควรจะต้องจัดทำแผนการนิเทศร่วมกับครูในแต่ละปีการศึกษา แล้วจัดพิมพ์เป็นเอกสารเพื่อให้ผู้บริหารและครูของแต่ละโรงเรียนสามารถยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติและประเมินผลการนิเทศการศึกษาได้อย่างชัดเจน

ในการปฏิบัติการนิเทศนั้น สำหรับรูปแบบการนิเทศการศึกษาที่โรงเรียนใช้นั้นส่วนใหญ่เป็นการนิเทศทางอ้อม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนมีข้อจำกัดด้านการนิเทศ อาจมีสาเหตุด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศหรือระยะเวลาในการนิเทศ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นข้อจำกัดในการนิเทศการศึกษา โดยผู้ที่ทำการนิเทศส่วนใหญ่ได้แก่ผู้บริหารและครูวิชาการ โดยมีหัวหน้าสาระการเรียนรู้ทำการนิเทศน้อยที่สุด ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการเอาใจใส่ของผู้บริหารที่เห็นถึงความสำคัญของการนิเทศเป็นอย่างดี โดยกิจกรรมที่ใช้การนิเทศส่วนใหญ่เป็นการเยี่ยมชั้นเรียน ซึ่งจะช่วยให้เห็นสภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้นิเทศมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้ ส่วนอันดับรองลงมาได้แก่การปรึกษาหารือแบบตัวต่อตัว และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งการนิเทศลักษณะนี้จะดำเนินการเมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนวิธีการ

ที่ใช้น้อยที่สุด คือ การแนะนำเมื่อเกิดปัญหา เหตุที่ใช้น้อยเนื่องจากเมื่อเกิดปัญหา ผู้บริหารจะใช้การประชุมปรึกษาหารือ เพื่อแก้ปัญหาสำหรับปัญหาในการปฏิบัติการนิเทศ ส่วนใหญ่คิดว่าโรงเรียนไม่มีปัญหา เนื่องจากส่วนใหญ่ครูยอมรับการนิเทศ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงนิสัยที่ยอมรับความคิดเห็นและคำแนะนำของคนอื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงตนเองเพื่อให้ประสิทธิภาพการเรียนการสอนดีขึ้น ส่วนลำดับต่อมา ได้แก่ การนิเทศเป็นไปตามกัลยาณมิตร โดยผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศมีการให้คำแนะนำกันแบบเป็นกันเอง เข้าอกเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และพร้อมที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ในส่วนที่มีปัญหาที่ส่วนใหญ่ระบุมาได้แก่ มีงานเกี่ยวกับหลักสูตรอื่นๆ จึงไม่มีเวลานิเทศ รวมไปถึงกระบวนการนิเทศมีมากทำให้ครูสับสน ครูไม่มีเวลาในการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (2546) ที่กล่าวถึงปัญหาในการนิเทศ ได้แก่ ไม่ค่อยมีเวลาในการนิเทศ และครูยังนิเทศกันเองยังไม่ค่อยได้ เนื่องจากการจัดทำหลักสูตรเป็นเรื่องใหม่ ครูยังมีความสับสน และไม่มั่นใจในประสิทธิภาพของหลักสูตรที่จัดทำ จึงต้องการคำแนะนำจากผู้รู้ ซึ่งผู้ที่อยู่ใกล้ชิดที่สุดคือ ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ในส่วนของกระบวนการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ส่วนใหญ่ประเมินโดยการสังเกต สัมมนา และประชุมในระดับที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งจะทำให้สามารถแสวงหาแนวทางที่หลากหลายในการแก้ปัญหาการนิเทศที่เกิดขึ้นได้ และเพื่อให้การนิเทศเป็นไปอย่างเกิดประสิทธิภาพ ควรมีการมีการบันทึกการนิเทศเพื่อให้มีการติดตามการนิเทศที่ได้นิเทศไป และควรมีการประเมินผลการนิเทศพร้อมทั้งจัดทำเอกสารประกอบเพื่อให้ทราบถึงการพัฒนาที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่ามีข้อมูลที่น่าสนใจในซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปเพื่อหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาการบริหารวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีคุณภาพสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1. จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย พบว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนศิษย์เก่า ตัวแทนชุมชน

ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ในจำนวนผู้ที่มีส่วนร่วมเหล่านี้ยังไม่เข้าใจถึงวิธีการจัดทำหลักสูตรดีนัก ในส่วนนี้ผู้บริหารควรจัดการประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นที่เข้าใจและควรจัดการอบรมถึงแนวทางในการจัดทำหลักสูตรให้ผู้ที่มีส่วนร่วมเข้าใจ และสามารถที่จะร่วมมือจัดทำหลักสูตรให้สำเร็จได้

2. จากผลการวิจัยพบว่าครูอาจารย์ส่วนใหญ่ในโรงเรียนมีความเข้าใจตัวหลักสูตรไม่ชัดเจน เนื่องจากมีครูอาจารย์เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นที่ได้รับการอบรมความรู้เรื่องหลักสูตร และวิธีการจัดทำแผนการเรียนตามหลักสูตร จึงทำให้ผู้ที่ไม่ได้รับการอบรมเกิดความไม่เข้าใจ ในขณะที่ทุกฝ่ายต้องใช้หลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรดำเนินไปพร้อมกันทั้งโรงเรียน เพื่อให้ครูอาจารย์ทุกคนเกิดความเข้าใจ ผู้บริหารควรจัดครูเข้ารับการอบรมอย่างทั่วถึง และอาจให้ผู้ที่ได้รับการอบรมแล้วนำมาขยายผลต่อเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน และควรมีศึกษานิเทศก์จากส่วนกลางมาให้ความแนะนำช่วยเหลือในการจัดทำและวิธีการใช้แก่ทางโรงเรียน

3. งบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อของโรงเรียนที่มีจำนวนจำกัดนั้น ผู้บริหารควรมีวิธีที่จะสามารถนำทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการได้

4. จากระเบียบการวัดและประเมินผลระบุให้มีการจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาและจัดตั้งคณะกรรมการวัดและประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการตามระเบียบการวัดและประเมินผลนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินการไม่ครบถ้วน ซึ่งผู้บริหารควรดำเนินการจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาโดยกำหนดเกณฑ์การวัดให้สอดคล้องกับแนวการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

5. หลักสูตรและเอกสารที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ตั้งแต่แบบ ปพ.1 ถึง แบบ ปพ.9 พบว่าโรงเรียนทุกแห่งยังดำเนินการจัดทำได้ไม่ครบถ้วน ประกอบกับครูขาดความเข้าใจในการวัดและประเมินผลเนื่องจากรูปแบบและขั้นตอนที่หลากหลาย ดังนั้น จึงเป็นภารกิจของผู้บริหารที่ควรดำเนินการจัดทำเอกสารการวัดและประเมินผลให้ครบถ้วนและจัดอบรมถึงวิธีการวัดและประเมินผลแก่ครูเพื่อให้เกิดความเข้าใจและการนำไปใช้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับเขตพื้นที่การศึกษา

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า สาระการเรียนรู้ที่มีอยู่มาก ทำให้เกิดปัญหาเนื่องจาก สาระการเรียนรู้บางสาระนั้นครูผู้สอนไม่มีความถนัดในการสอนสาระการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้การจัดการเรียนรู้ทำได้ไม่เต็มที่นักและหากจำนวนครูในโรงเรียนมีไม่มาก จะทำให้ครูต้องรับผิดชอบการสอนหลายสาระการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวเกิดมาจากการคัดสรรคุณสมบัติบุคลากรและอัตราบุคลากรไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในอนาคตที่มีอำนาจในการคัดเลือกบุคลากรควรคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติและจำนวนตรงตามความต้องการของโรงเรียน

2. งบประมาณสนับสนุนทั้งด้าน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมีจำนวนจำกัดซึ่งไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในลักษณะที่หลักสูตรต้องการได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณในส่วนนี้ตามศักยภาพและความต้องการของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 พบปัญหาหลายด้านเพื่อการบริหารวิชาการพัฒนามากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้ทั่วทุกภาคของประเทศ
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
3. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนที่ดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แล้ว
4. ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการระหว่างโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544